

Pe urma lui Dumas și Eco...

Cine s-ar fi gândit să-l primească pe Alexandre Dumas între nemuritorii Academiei Franceze la mijlocul secolului al XIX-lea, la împlinirea a cincizeci de ani și după ce îi apăruseră cele mai populare cărți, citite de atunci până astăzi de generații întregi – *Cei trei muschetari*, *Contele de Monte-Cristo*. Abia în 30 noiembrie 2002, la bicentenarul nașterii lui Dumas, rămășițele sale pământești ajung în Panteon.

Înainte acestui omagiu postum, cel mai popular autor francez din lume primise alt fel de omagiu adus de Arturo Perez-Reverte prin *Clubul Dumas* (tradus în românește de Mihai Cantuniari, Editura Polirom, 2004). Scriitorul spaniol a inaugurat și o serie de romane istorice *Căpitanul Alatriste*, având ca erou un frate bun al muschetarilor. Arturo Perez-Reverte a devenit, la cincizeci de ani, membru al Academiei spaniole.

Alexandre Dumas are însă și alt urmaș, cel puțin tot atât de spectaculos: este georgianul Grigori Șkartișvili, născut în 1956 la Tbilisi și stabilit la Moscova, un prestigios editor și traducător din japoneză și din engleză, dar care scrie sub pseudonimul Boris Akunin. Din 2000 se dedică ficțiunii și cele 25 de romane (scrie trei cărți pe an) s-au vândut în tiraje ce au depășit patru milioane de exemplare. Într-un interviu, recunoștea că a vrut să-i ofere soției (care citise încântată *Numele trandafirului* și nu găsea nimic similar în proza rusă), un roman care să-i placă și să o amuze.

A inventat un detectiv, Erast Fandorin, care începe o carieră plină de mistere în 1875. La noi au apărut primele două romane dintr-o serie de 11 cărți ce poartă numele detectivului – să-l numim așa, el ajunge curând persoană cheie în serviciile secrete subordonate direct țarului: *Azazel* și *Gambit turcesc* (Ed. Humanitas, 2007, colecția „Thriller & Mystery“, în traducerea Denisei Fejes). Primul roman urmărește „nașterea“ detectivului, protejat de o stea norocoasă, pentru că reușește să dezlege firele unei conspirații mondiale, ce pregătea anarhia și conducerea ocultă a lumii.

Gambit turcesc stârnește, în mod sigur, interesul cititorului român, pentru că acțiunea se petrece în timpul războiului din 1877, iar spațiul aventurii este teritoriul campaniei duse de Rusia împotriva Imperiului Otoman, pe teritoriul bulgar, la Plevna sau ... la București. Este un roman de aventuri și un solid roman istoric, în ciuda aparentei jucăușe, îți vin în minte cărțile Rodicăi Ojog-Brașoveanu ce au ca protagonist pe logofătul Radu Andronic și ca Eminentă Cenușie a lui Brâncoveanu pe stolnicul Constantin Cantacuzino, cel ce conduce misteriosul „Cabinet Negru“.

De unde vine farmecul acestor romane? Boris Akunin reînvie lumea rusească cu o ușoară patină ironică, șarjează obiceiurile, ceremoniile, tipologiile. Atmosfera

vetustă din scrisul lui Turgheniev este scuturată brusc de frisonul satirei mușcătoare a lui Ilf și Petrov. Dacă în primul roman Erast Fandorin peregrina de la Moscova la Petersburg, ajungea apoi și la Londra, purtând corsetul la modă și vorbind impecabil engleza, în cel de-al doilea, pare să aibă un rol secundar: rătăcește la sudul Dunării, îl pasionează limba turcă și Islamul.

Prim-planul cărții îl ocupă o tânără, Varea Suvorova, care își urmează iubitul în Balcani și trece dintr-un pericol în altul, ajungând în urmă unor aventuri incredibile asistenta lui Fandorin, trimisă apoi cu misiuni de spionaj. Prilej de a descrie Bucureștiul și poltroneria unui diplomat român, de a realiza o galerie a presei din vremea aceea, și alta a militarilor ruși, de a descrie bătălii pierdute grație unui spion turc atât de inteligent și de eficient încât încurcă planurile tuturor și răstoarnă din mers soarta războiului, zădărniciind ambiția primejdioasă a Rusiei de a ajunge la Constantinopol.

Erast Fandorin, care se menține mereu în penumbră, are aici un adversar pe măsură, care își disimulează perfect prezența și acțiunile. Iese din umbra protectoare abia în final, are parte de un sfârșit pe măsura jocului său îndrăzneț. Acest personaj secret reprezintă miza serioasă a romanului istoric și politic. Pentru că dincolo de subiectul războiului, romanul pune în lumină destinele elitei care stă în spatele puterii, fie ea reprezentată de un țar sau de un sultan, acei intelectuali care fac istoria manevrând și puterea și pe deținătorii ei. Și care câștigă doar pe termen lung...

Gambit turcesc este și o demonstrație de revizitare a gazetăriei de acum un secol și ceva și un omagiu adus corespondenților de război: fiecare capitol începe cu un articol dintr-o faimoasă publicație a vremii, alternează jurnalele rusești cu cele străine: *La Revue Parisienne*, *The Daily Post*, *The Times*, *Die Wiener Zeitung*. Între aceste articole formând „punerea în temă“, un loc privilegiat îl are cel intitulat „Cizme vechi“. El va fi deliciul oricărui cititor și savoarea oricărui jurnalist, o mică bijuterie ce probează condiția de orfevrier a unui autor singular. Boris Akunin scrie pe gustul publicului de azi ce pretinde să se distreze, să se instruiască și să se rafineze el însuși prin lectură. Și eu personal îmi doresc să citesc nu trei, ci patru cărți pe an, câte una pentru fiecare anotimp, iar scriitorului – să meargă mai departe pe urma lui Dumas, să poposească asemenea lui Perez-Reverte la Academie...

(Elisabeta Lăsconi, „Pe urma lui Dumas și Eco...“, *Adevărul literar & artistic*, miercuri 22 august 2007, Anul XVI, nr. 885, pag. 13)